

ACC. N:R M. 16639: 1-4.

Landskap: Skåne *Upptecknare:* Christina Armtoft
Härad: *Berättare:* Elida Swensson
Socken: Malmö stad. *Berättarens yrke:* Fru
Uppteckningsår: 1962 *Född år* 1880 i Malmö

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

För ändet av årshögstiden. s. 1-4.
m. m.

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 16639:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jul Först hade man storrengöring, och sedan skulle man vila. Man skulle tvunget bada till jul. Då togs det upp baljor, som man badade i, eller också gick man ner i bryggghuset och badade där. Många badade bara till jul. Vi slaktade inte själva, utan kött och allt annat köptes på torget. Det var torghandel på Stortorget, senare flyttade den till Drottningtorget. Julmarknad var det på Gustav Adolfs torg. Där var stånd med billiga leksaker, t.ex. ringar med stenar i för 5 öre, målade dockor av trä för 25 öre. Det var ingen julskyltning. Affärerna var öppna till klockan 8,9 och 10 på julafton. Klockan 12 julafton blåstes julen in på Stortorget. Vi köpte vår gran på Gustav Adolfs torg och klädde den med hemgjorda saker: klenor, äpplen, pepparkakor, korgar av papper med nötter i, bomull och ljus. Gran på torget är något tämligen nytt. Kanske har det funnits i 30 år. Vi hade ingen fågelkärve. Det var vanligt med välgörenhet på julen. Arbetsinrättningen delade ut paket med " punnabröd," (stora bröd) ljus och fläsk. När jag var 22 år ungefär, började man äta julfrukostar för 2 kronor på restaurang Palladium. Julklapparna delades ut på eftermiddagen för barnen kunde inte bärga sig längre. Jag fick en gång 1 krona av min mor och då gick jag till stans enda antikvariat - Pålssons - och köpte en bok för den. Vi hade

ACC. N:R M. 16639:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ingen tomte, förrän jag var en 20-22 år. Tomte hade man bara i burgna hem. Folk var så fattiga på den tiden. Man klädde inte ut sig på julen. När jag blev äldre 20 år ungefär, hände det, att goda vänner kastade in paketer till oss och sedan försvann. Julafton åt vi lutfisk, skinka och gröt. Barnen dansade jullekar till pianomusik. I nästan alla hem hade man piano. Det var ingen särskild gravsmyckning. Det var mest lite grane. På juldagen gick vi inte bort, och ingen kom och hälsade på. Då skulle man vila. Det var så tyst i stan den dagen. Då åt man stuvad lutfisk och skinka. Annandag jul började kalasen och de avlöste varandra fram till nyår. Man åt mycket: stort smörgåsbord, fisk, gås och dessert.

Nyår. När jag var 20 år, så var det sekelskifte. Det var stortartat. Klockan 12 var det fackeltåg på Stortorget och många ljus. Nyårsbaler hade man i allmänhet hemma. Det fanns två dansställen i Malmö, Hyddan och Arbetarföreningens. Till arbetarföreningen fick man inte gå, dit gick bara pigor. På rådhuset var det bal för honoratiores. Folk stod utanför och tittade på dem, när de kom. Vi åt lutfisk även till nyår. Båtarna vid sjön tötade klockan 12 nyårsafton, och folk gick för att titta på dem. Nyårsdagen och Annandag jul gick man på visit. Goda vänner kom hem och hälsade på. Trettondagen hade man

ACC. N:R M. 16639:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

de sista kalasen. Man hade ej stjärngossar i stan. Tjugondagen blåstes julen ut.

Vårfrudagen firades inte.

Fastlag. Då åt man 2 öres fastlagsbullar. Risning förekom inte precis.

Påsk. Då började kalasen igen. Vi hade färgade ägg. Ibland färgade vi dem i kaffesump. Vi fick två ägg vardera på påskafton, och det var storartat.

Ibland nändes man inte äta dem utan gömde dem. Om man hade ett ägg ett helt

år, och det fortfarande var fullt, så blev man rik. Var det däremot tomt,

så skulle man bli fattig. Blåmåndag, vittisdag, askonsdag, skärtorsdag, lång-

freda och skittalörda. Dymmelveckan var när allt otyg hade sin gärning

särskilt på landet. Vi tog in påskris ganska tidigt, och pyntade det med

papper. Vi åt lammkött på påskdagen. Inga lekar på påsken. Påskkäringar

fanns det inte förrän senare, och då kritade de på folk och hängde på dem

allt möjligt. Men detta var inte vanligt i min barndom. Långfredagen och

juldagen fick man absolut inte göra någonting. Påskkörter var inte så vanliga.

Påskeldar fanns inte.

Valborgsmässoafton. Efter 1896, då utställningen varit, blev det en park bort-

om Kungsparken, och där sjöng sångarbröderna valborgsmässoafton. Där var en

ACC. N:R M. 16639:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

en massa fulla människor då. Första maj var vanlig vardag. Ingen majsjungning i stan.

Kristihimmelsfärdsdagen gick de gudfruktiga i kyrkan.

Pingst firades inte. Min mor hade en hökeri- och diversehandel (= skeppshandel) Affären var öppen från 8 till 1/2 11, från 13 till 17 och från 18 till 22 även söndagar. Mellan 1/2 11 och 13 var det mässa. På pingsten och andra helger kunde man få vara fri lite mer. Juldagen och långfredagen var de enda dagar, som affären var helt stängd. Det kunde hända, att vi någon gång hyrde en vagn och körde ut, och hade mat med oss. Detta var inte just på pingsten.

Midsommar. Då skulle man dansa. Det var musik och majstång på gårdarna. Majstången var klädd med grönt och blommor. Det fanns inga danstillställningar i stan. På midsommardagen var det också dans.

Mårten Då åt vi gås eller höns och tack och lov inte fisk.

Frälsningsarmén gjorde mest för de fattiga. Folk hånade dem och lade stora stenar för dörren till deras samlingslokal. Folk hade 5 kröner i månaden i fattigunderstöd och hade det så svårt, att de ej hade råd att elda utan fick bli liggande, när det var riktigt kallt. Barnen sprang barfota eller klädda i tofflor. (Berättarens moder hade en skeppshandel och fadern var på sjön.)